

Deel 1

Hoofdstuk 1

Met een vermoeid gebaar schuift Fred Herwaarden de stapels papieren van zich af. Hij staart door het brede venster van zijn werkkamer en kijkt naar de wolkeloze, blauwe hemel.

Het lukt hem niet om zijn aandacht bij zijn werk te houden. Loodzwaar vindt hij de taak die nu op zijn schouders ligt.

Het is nog maar een week geleden dat de rouwauto's kwamen. Achtereenvolgens werden zijn vader, moeder en zus binnengedragen. Nog maar zeven dagen geleden nam hij afscheid van een lachende moeder en een vrolijke Joannie. Ze gingen samen een autoritje maken ... en het werd een afscheid voor altijd!

Hij heeft hen zelfs niet meer gezien. Ook niet toen ze teruggebracht werden. Hij had de gesloten kisten willen openen, maar ze hebben hem met alle macht tegengehouden. En enkele dagen later zijn de drie uitgedragen naar de plaats vanwaar niemand terugkeert.

Alles was als een droom langs hem heen gegaan. Zelfs het regelen van de begrafenis had hij nog aan anderen over moeten laten. Hij heeft nauwelijks een herinnering aan het overweldigende bezoek. Toen de kisten langzaam in het pas gedolven graf zakten, was het net of het hem niet aanging.

Nu kleeft zijn hele ziel nog aan het verloren geluk dat hij maar zo kort heeft mogen genieten. Zijn jeugd was één jagen geweest naar het door zijn vader begeerde doel: de doctorsti-

tel. Daarvoor had hij gezwogen aan de universiteit, ver van huis. Daaraan had hij bijna al zijn vrije tijd opgeofferd. Zelfs in de vakanties was hij nog aan het studeren.

En nu hij dan eindelijk zover is dat hij weer thuis kan wonen en van de vreugde van de hereniging wil genieten, is heel zijn wereld ingestort.

Ach, had hij maar een blik op zijn geliefden mogen werpen ... maar men had hem met kracht geweerd en hem gezegd dat hij die aanblik nooit zou vergeten. En Joannie ... die half verscheurd ...

Met een ruk staat Fred op van zijn stoel en kijkt door een van de ramen naar het plein voor het kantoor.

De af en aan rijdende vrachtwagens en de heen en weer dravende arbeiders en kantoorbedienden en de bedrijvigheid in de omliggende fabrieken geven niet de gewenste afleiding. Hoe anders had hij zich zijn toekomst voorgesteld. Er zou een tijd aanbreken van nauwe samenwerking met zijn vader, die er evenzeer naar verlangde zijn zoon bij zich te hebben. Samen zouden zij nieuwe verkoopkanalen zoeken voor de producten van de fabriek. Daarvoor had hij dag en nacht gestudeerd. Zo zou hij een steun zijn voor de grondlegger van de wereldbekende onderneming.

Maar nu staat hij alleen. Helemaal alleen met alle kennis van school en zonder de sterke handen van zijn vader. Nu rust op hem de plicht om te zorgen voor de honderden die hier hun brood verdienen.

Fred keert terug naar de schrijftafel. Zijn plicht ...

Die zal hem roepen, elke dag weer, zonder zich te bekommeren om zijn leed. En dat zou misschien nog de beste afleiding zijn ... afleiding om te ontkomen aan de bitterheid in zijn gewonde hart. Om het onrecht, hem aangedaan door

God. Hij, Die drie onschuldige mensen weggenomen heeft. Mensen die door de bevolking van het dorp geprezen werden.

Fred heeft een smartelijke glimlach op zijn gezicht. Hij denkt aan het verzoek van het personeel om de directeur en zijn vrouw te mogen uitdragen ... Joannie ook ... door de jongens van de fabriek. De jongens die zij bezocht als ze ziek waren en bij wie ze dan bloemen bracht. Twee van die jongens hadden zich niet kunnen bedwingen en waren in tranen uitgebarsten om dat wonderschone meisje voor wie de levenszon was ondergegaan. Er was veel verdriet in die onafzienbare menigte om zo veel goeds dat weggenomen was.

Fred balt zijn vuisten. Hij wil het wel hardop uitschreeuwen: 'Waarom, waarom hebt U mij dit aangedaan?' Maar hij bedwingt zich. Hij wil zich verzetten tegen de opstand in zijn ziel om zijn eerdere belijdenis: de Heere is recht in al Zijn weg en werk.

De fabriekssirenes loeien, het is het einde van de werkdag. Fred schrikt op. Hij is verdiept in het lezen van de vele brieven. Gelijk is de herinnering er weer. Enkele dagen geleden hadden deze sirenes hun zware geluid ook laten horen. Het was toen of ze machteloos brulden naar hun meester, die met de zijnen voor het laatst door de straten en over het plein van de werkplaats werd gereden. Daar heerste toen de stilte van de dood. En dat ondanks de velen die zich daar verzameld hadden om hem straks uitgeleide te doen.

Maar zoals het er nu is ... Haasten en reppen.

Fred vraagt zich pijnlijk getroffen af of dit dezelfde mensen zijn, die zo kortgeleden zijn verdriet nog deelden. Ze haasten zich om maar zo vlug mogelijk door de brede toegangshekken te komen. Ze lachen en zijn vrolijk. Er stromen steeds

meer werknemers toe, meer dan de hekken kunnen verwerken. Het is een golvende mensenzee.

Ze haasten zich naar huis ... Naar hun geluk. Dat begrijpt Fred nu goed. Hij ziet drie vrienden naar elkaar zwaaien en met elkaar praten. Waarschijnlijk maken ze een afspraak voor vanavond. Daar ziet hij een vader en een zoon met elkaar praten en lachen. Aan de kant staan een paar meisjes samen plezier te maken. En op een veilige afstand van de al verdwenen fabrieksarbeiders wacht een meisje op haar verloofde ... Geluk ... blijdschap ... vreugde.

Teleurgesteld wendt Fred zich af. Men is hem vergeten. Ze denken alleen maar aan zichzelf. Ze hebben maar één verlangen: weg van deze gebouwen die hen de hele dag gevangen hielden.

En als ze nog aan hem denken, zien ze hem als de schatrijke Herwaarden, die maar onbezorgd kan leven en kan doen wat hij wil. Die fijn op De Waardenburg woont en aan niemand verantwoording schuldig is.

En zo weet Fred ineens hoe hij zijn weg moet gaan: onbegrepen en benijd.

Fred zit vermoeid en gedachteloos achter in zijn grote auto, samen met zijn chauffeur die hem thuisbrengt. Hij heeft geen plannen voor vanavond.

Zo meteen zal de grote monumentale voordeur geruisloos opengaan en dan zal hij ontvangen worden door een zwijgend meisje. Zij zal zijn jas aannemen en hem voorgaan naar de eetkamer. Dan loopt zij naar een ander meisje om te zeggen dat er opgediend kan worden.

Daarna zal hij aan de onberispelijk gedekte tafel zitten. Op zijn bellen zullen hem de gerechten achtereenvolgens worden gebracht. Daarna zullen op zijn gebel drie meisjes

komen en plaatsnemen op de gebeeldhouwde bank bij de deur. Hij zal dan voorlezen uit de Bijbel en ze zullen samen danken voor de avondmaaltijd.

En dan ... dan zal de avond komen in al zijn verschrikking. Hij zal dan in de ruime werkkamer in De Waardenburg zitten met de vele particuliere correspondentie en het beheer van de familiegoederen van zijn moeder. Hij zal er alleen zitten. De meisjes zullen zich terugtrekken in de gezelligheid van hun eigen kamer.

De Waardenburg zal dan eenzaamheid én gezelligheid herbergen. Vlak bij elkaar. En toch gescheiden door een onoverbrugbare afstand. Voor hem het leed. Voor anderen de vreugde.

Die avond weet Fred zich een grootgrondbezitter. Hij zit gebogen over de correspondentie van de rentmeester van de familiegoederen.

Elke brief draagt het grafelijke kroontje van de Van Semborgs en is nog gericht aan mevrouw Herwaarden. Mevrouw Herwaarden las die brieven nooit. Het was haar wens dat haar echtgenoot het beheer deed.

En dit typeert de familieverhouding. Edda, gravin van Semborgs, bekommerde zich niet over de bezittingen die door haar grootvader nagelaten waren. Diezelfde grootvader had haar verstoten omdat ze haar leven niet wilde binden aan de door hem uitgezochte man. Ze volgde haar eigen keuze en verloofde zich met een jonge, maar arme fabrikant in het kleine gehuchtje Heivelde.

Er verschijnt een bitter trekje op Freds gezicht als hij de laatste brief ter hand neemt.

‘Den Weledel Zeergeleerden Hoogwelgeboren Heer Dr. F. Herwaarden, Graaf van Semborgs.’

En dan leest Fred: 'En nu ik het genoeg heb mogen genieten Uw doorluchtig geslacht te dienen in vier geledingen, moge ik U in overweging geven binnenkort uit te zien naar een opvolger in mijn plaats ...'

De rentmeester rekent af met de nakomeling van de burger Herman Herwaarden. Voor Van Rijsen, de rentmeester, is met Edda's overlijden het graafschap in handen gekomen van een onwaardige. En daarom wil hij zijn ambt neerleggen. Welnu, dat doet hij maar. Want Fred wil dezelfde lijn trekken als zijn vader, die het volgens zijn moeder zo goed deed.

Wat heeft zo'n harde, koude heerser als Van Rijsen begrepen van de adeldom die in zijn hart, in het hart van een zoon van een fabriekseigenaar leeft.

Maar ... Van Rijsen ziet het goed! Er heerst weer een graaf over de oude goederen. Maar een die van burgerlijke afkomst is! Zelfs zijn naam is burgerlijk.

Zoals de Vrouwe van Semborgs zich niet om haar erfgoed had bekommerd, zo zou haar zoon dat ook niet doen. Dat ziet de rentmeester heel goed. Hij kan beter gaan, want Fred heeft hem niet meer nodig. Hij zal het verzoek inwilligen en hem een brief schrijven. Die brief zal hij ondertekenen met dr. F. Herwaarden, punt uit. En geen graaf!

Langzamerhand raakt Fred verdiept in zijn werk. Hij boekt de opgaven van de rentmeester. Hij merkt nauwelijks de stille groet van het meisje dat vraagt of meneer nog iets wenst voor zij naar bed gaat.

Maar wanneer hij het laatste boek sluit, is er weer de doodse stilte van het grote huis.

De Waardenburg met zijn in stukken gescheurd geluk ...

Geen vrienden. Geen familie ... niets.